

Observatoriu ese de doue ori in
septembra, Miercurea si Sambata.

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 an intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu post'a in lainerul monarhiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci. — Numeri singuratici se dau cate cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politico, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Nr. 9.

Sibiu, Miercuri 30/11 Februarie.

1880.

Inposite. Deficitu. Executiuni. Dreptu electorale.

Tot de acestea cestiunii s-au discutat si pana acum de cate-ori s-a simtutu necessitatea de a trage luarea-aminte a locuitorilor asupra loru. Mai de aproape, in Nr. 84 alu „Observ.” din a. tr. arataramu ceva mai pe largu diversele specii de inposite directe si indirekte, la care sunt supusi locuitorii acestei monarchii. In Nr. 85 et 86 ventilaramu proiectele de budgetu asia cum s-au publicat acelea de catra ministrii finantierloru, specificandu si deficitele ce resulta din nou, atat pe 1879, catu si pe a. 1880. Atunci s'a disu, ca deficitu va fi numai ceva preste 18 milioane si ministrul comite Szapary propunea cateva midiulocice de coperire. Din Novembre si pana acuma certetandu-se mai exactu tota socotelile statului, acel deficitu ese preste indoit mai mare, pentru-ca elu trece peste 41 milioane florini, adica la 120 milioane franci!

Ce urmedia de aci? Executiuni pe capete, fara mila si indurare. Candu dicemu executiuni, nu intielegemu numai restantele inpositelor din anii trecuti, ci si contributiunile anului curent. Legea obliga, ca inpositele directe se se plutesca regulat pe cate $\frac{1}{4}$ de anu, ince asia, ca pe patrariul I se numeri a patra parte din catu ti se cere, pana in 15 Februarie; a doua rata pana in 15 Maiu, a 3-ea 15 Augustu, a 4-a 15 Octobre. Cum n'ai observatii acesti termini, din acele aile, fiscul te incarcă cu interes de 6%, iti dictediasa o taxa de executiune, fara a te si zalogi indata, ci zalogirea urmedea mai tardiu, dupa care la unu altu terminu vene tob'a la casa, sau ca ti se transponta zalogele la municipalitate, unde se licetidia.

Este ince unu adeveratu blastemu pe tierile acestea, ca de mai multi ani incocice locuitorii niciodata nu potu se scia cu inceputul anului, care catu are se plutesca. Conscriptiunea incurcata cu mii de formalitati este atat de migalosa si rapi-

toria de timpu, in catu uneori nici in patrariul alu 4-lea, pe la Octobre, nu e terminata, si atunci inca, asia numitulu preliminaru, aruncatura, tabelle, esu pline de erori. Reclamatiunile sunt totudeauna cu milioanele. Nou'a institutiune a inspectoratelor de contributiuni era se mai evite din incurcaturi si celu puçinu se inaintedie operatiunile; mecanismulu fiscal este multu mai complicat de catu ca se fia in stare de a'lu acceleră inspectorii.

Se scie ca dreptul electorale este conditionat dela censu si anume in Transilvania dela 8 fl. 40 cri. contributiune directa. Ne este cunoscutu la toti, cate misielii si blastemati si au intemplatu pana acum cu regularea censului si aplicarea dreptului electorale preste totu pe unde locuescu romani, si cu atatua mai multu in Transilvania. Acic ca si in alte cateva casuri, indolenti, fatalismulu romanilor inca porta o mare parte din vina. Ce e dreptu, aceeasi indolentia a cucerit mai pe urma si pe magiari, si pe sasi intru atata, catu de vreo 5—6 ani incocice nici legati nu'i mai poate duce nimeni la nici o adunare, nici chiar la cele electorale, nici platindu-le diurne si dandu-le de mancare, de beutu. Sunt sisteme politice care disgusta, scârbescu, instranedia pe poporu de catra ori-ce actiune publica; sunt erasi altele infernali, care ucidu spiritulu publicu prin mesuri perfide, teroristice, candu apoi in locu de a inaintenă pe omeni ca se scutere nepasarea, mai virtosu ii adorme si amortiesce; milioane de omeni ti se paru ca dormita, sau cum se mai dice, aromescu, motiaie, ca cei obositi de labore ori de vreo betia. Sunt erasi epoce, candu chiar si poporale cele mai luminate, active, deprinse in afacerile publice, cunoscatorie de interesele loru, stau de septe, vedu si audu limpede, sciu totu ce se intempla cu ele spre reu, cu tota acestea punu manile preste olalta, nu facu nimicu spre a returna sistem'a. Causa este ca ele prevedu sau celu puçinu presimtu sigura ei cadere cu rusine.

Fia ori-care din acele aile sisteme, intempe-se

ori-si ce in celu mai de aproape viitoru, noi rogam si cu acesta ocasiune pe toti cetatienii statului de nationalitate romana din ori-ce provincia, ca ori-care se scie in vreo restantia de contributiune directa pe anulu 1879 se o plutesca nesmintitu pana in Martiu a. c. In anulu 1878 au fostu cele din urma alegeri, pentru care s-au rectificat (?) liste electorale dupa tabelele de contributiune. In a. 1881 voru fi alte alegeri. Listele se rectifica cu unu anu mai inainte, pe temeiu contributiunei anului trecutu. De aici urmedea, ca trebuie se ingrijimu de acum, ca se nu intre nici-o erore in tabele, se nu fimu taxati nici mai multu nici mai puçinu decat se cuvine dupa litera legei, prin urmare se reclamam cu totii la terminu si se insistem cu energia pentru rectificare.

Dreptul electorale in sine si considerat, este unu dreptu sublimu care nu se poate pretui. Inse abstractiune facuta de alegerile transilvane, cu ocaziunea alegerilor din Ungaria si Banatu, ori-candu au cadiutu candidati romani, nu s'a spusu la locurile mai inalte si Europei, ca au cadiutu prin batai si omoruri, ci numai din lipsa de alegatori; ca-ci dicea vrasmashii: „de si valachii sunt multi la numeru, ei inse sunt mai preste totu omeni lenesi, betivi, hebeuci, prin urmare saraci, unu poporu de cersitori, carii n'au nici macaru censulu de 5 fl.“

De nu ar mai fi nici-o causa alta, ca se scotemu si se producemu numerulu celu mai mare possibile cu dreptul electorale, singura aceasta scorintura infama ca amu fi unu poporu de sarantoci, trebuie se ne incorde tota poterile, spre a scote preste totu adeverulu la lumina.

Totu din Comitatulu Severinului.

Nu credemus se se afle unu singuru romanu adeveratu, care se nu voiésca a se informa catu se poate mai exactu despre ulteriora desvoltare a

multu interessa miscarea intelectuala ce s'a produs in mijlocul carora traiā, era si principale Louis-Napoleon, care mai tardi devine Napoleonu III precum si o gratioasa copila, propriu si a marei duces Stephani'a, care se maritase atunci dupa principale Carolu Antonu Hohenzollern asia, ca intemplarea a facutu, ca principes'a Cleopatra Trubetzkoy se asiste la nunt'a mamei M. S. Regale, Carolu I, Domnitorulu nostru.

+

in mijlocul carora traiā, era si principale Louis-Napoleon, care mai tardi devine Napoleonu III precum si o gratioasa copila, propriu si a marei duces Stephani'a, care se maritase atunci dupa principale Carolu Antonu Hohenzollern asia, ca intemplarea a facutu, ca principes'a Cleopatra Trubetzkoy se asiste la nunt'a mamei M. S. Regale, Carolu I, Domnitorulu nostru.

Peste cativa timpu, coprinsa de nostalgi'a tieriei, veni pe la 1838 se se stabiliseca in Bucuresci. Aci in capitala tieriei sale, a jucatu unulu din rolurile cele mai importante, atat in lumea politica, catu si in lumea literara. Salonulu seu a fostu multu timpu celu d'antai salonu din Bucuresci, in care se intrunea totu ce avea tier'a mai insemnatu. Alaturi cu notabilitatile politice si aristocratice ale acelei epoce ori-cine ar fi potutu vedea printre rangurile cele dintaiu, somitatul nostre literarie, Heliade, Boliacu, Alexandrescu si altii. De cate ori Cogalniceanu, historicul Moldovei, si Alexandri poetulu ei, veniau in Bucuresci, de atatea ori se vedea prin salonulu principesei Trubetzkoy cu o deosebita consideratia. Toti strainii de distinctiune si artistii cei mai mari din lume, cari au trecutu prin Bucuresci, tineau la onorea de a veni in salonulu seu, si contemporanii isi aduceu aminte cu placere de sunetele armoñose ce au facutu odata se visele Liszt si Thalberg. Sub domnia unchiului seu Alexandru Voda-Ghika, principes'a Cleopatra Trubetzkoy si-a avutu importanta sa politica, ca-ci a servit de trasura de unire intre amicii si inamicii lui Alexandru Voda-Ghika, aducendu printre densii spiritulu seu moderat si de conciliare. Doctorulu Arsaki care a dirigiatu multu timpu diplomatiu romana sub Grigorie Voda-Ghika si Alexandru Voda-Ghika, se consultau adesea cu amic'u sa principes'a Cleopatra. Chiar marele administratoru alu tieriei, Stirbei-Voda se inspira de multe ori asupra directiunii ce urmăse se dea afacerilor publice. N'a fostu domnu in tier'a romanescă care se nu o apretiese, se nu o stimese si se nu o respecte.

Principes'a Cleopatra Trubetzkoy care representă splendorul vechiei nostre generatiuni, era singura care poate se faca o justa comparatiune intre trecutu si presentu; ca-ci pana in cele mai adanci betranetie mintea ei, cugetarea ei, erau inca in tota vigorea loru. Nu cunoscu pe altu cine-va care se fia urmarit u mai

Ori-ce inserate, se platescu pe serie seu linia, cu litere meruite garmondu, la prim'a publicare cate 7 cr., la a doua si a treia cate 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatunile postei statului, addressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul” in Sibiu.

* Eră bine ca biografulu se fia spusu aci, cum a remas Céopatra vedova. In revolutiunea militara din 1825 barbatu-seu compromis ferte greu, a scapatu de morte sigura numai prin rogațiunile si lacrimile societate sale, ca in locu de a'i luă vieti, imperatul Nicolae se'l tramita la Siberia pe vieti. Red. Obs.

(Dupa „Timpul“)

lucurilor din comitatulu Severinului. Pre cátu timpu acea parte a Banatului vietuiuse sub legi militarie, in afara de acelui teritoriu se scia forte puçinu despre starea loru; astadi depinde forte multu dela insii locitorii, anume dela intelligentia, că vocea loru se se audia preste sute de miliarie.

Candu ne taiamu numai la unu degetu, dorerea se simte in totu corpulu. Candu ne cóce vreo buba rea, organismulu intregu sufere de friguri, care uneori ilu scutura că ori-care altele din cele mai torturatore. Intocma asia se intembla, sau incat asia trebue se se intembla si cu corpulu intregu alu ori-carei natiuni ajunse la consciintia de sine si petrunsa de a sa demnitate.

Natiunea nostra din acésta monarchia sufere, patimesce intru tóte partile sale constitutive; suferrintele inse diferu multu unele de altele. Sunt suferintie din ostenela grea, din apasarea unoru sarcine care te culca la pamentu, unele din morburi interne, altele din esterne; dara candu vine omul ureu si iti taia o mana sau unu pitioru, ori că te rancesce asia, in cátu prin seursórea de sange te aduce in dög'a mortii, atunci organismulu intregu are se'si reculéga tóte poterile vitali, se si concentre din ele cátu mai multe spre partea vetamata, pentru-că se'i ajute vindecarea. Scapandu partile, scapa totulu. Vai inse de acelui organismu national, in care vreo parte a datu in gangrena.

Dela unu numeru pana la altulu, scirile din comitatulu Severinului vinu totu mai cutrieratòrie, acum inse cu acea diferenția essentiala, că neauditele crime se constata si adeverescu prin acte oficiale, autentice, subscrise de membrii comisiuniei, autenticate de cătra consiliulu municipal, publicate cu invoreea si votulu acestuia de cătra functionari catti remasesera integri si aparati de tentatiuni chiaru si sub domni'a unui pasia-mamelucu atatu de indracit, precum a fostu Ioanu Pauss. Acum ese la lumina, că acelui neomu fusese capabile de ori-ce crima, si că elu cu tartufari'a (faciari'a satanica) a fostu in stare se lege ochii la toti functionarii subordinati lui, la poporu, la tóta lumea. Dela Iuliu 1876 de candu Pauss fu trimis pe capulu locitorilor acelui municipiu nou, elu a furat mereu din tóte cassele, sau adeca din sutele de mii cátu au intratu pe man'a lui, bani de ai orfanilor, sume mari din inpositele statului, bani de facutu drumuri, taxe diverse, elu a datu la cassa ce a voitu si cátu a voitu, éra celealte sume le-a tinutu pe sam'a sa. De aici apoi urmă, că aceleasi se scótea dela locitorii prin executiuni, de cátu doue trei-ori. Subordinatii sei din cercurile comitatului de si nu petrundea in misteriele domnului loru, simtiau totusi că nu pote se fia lucru curat; asia se pusera si dintre densii cátiva pe cape-rape. Poporulu strigá, protestá, se mai si oppunea; atunci inse aducea trupe de linia preste densulu, că executiune si pedépsa. Tóte spesele si intertentiunea se scotea din spinarea locitorilor; in acelasiu timpu banditulu si complicii sei se tavalia in distractiuni desfrenate.

Intre acestea adeverulu istoricu cere, că pre-cátu se pote se vedemu si reversulu medaliei, cu alte cuvinte, se cautamu si in noi insine causele nefericirilor nóstre. Spre acestu scopu vomu scóte aci cátiva passage din epistole venite dela romani nascuti si crescuti, anume una din comitatulu Severinu si alt'a din alu Carasiului. Cea mai vechia pórta dat'a din 11 Ianuarie a.c., adeca tocma de candu se descoperisera cele de antai defraudari, si coprinde intre altele:

Multu stimate Domnule!

Poporulu nostru de aicea avendu din cátiva generatiuni educatiune militara, este dedat a se miscá si a intrá in vreo actiune numai la porunca. In anii din urma inse, adeca dupa caderea sistemei militare, fiindu-ne strinsu oprita ori-ce miscare si desvoltare nationala, nimeni nu are dreptu se se mire, că romanii nostri din comitatulu Severinu nu desvóltia mai nici de cátu activitate nationala, in proportiunile in care se vede aceea la locitorii romani din celealte provincii. De acolo, de unde ar fi se astepte poporulu inventiatura, deșteptare, prin urmare si mantuire, nu se pote asteptá, de órece preotii si inventatori ori că nu voiescu se'si inplinesca datorinti'a, sau că nu sunt calificati de ajunsu, pentru-că se luminedie si se conduca pe poporu.

Afara de scótele, pre aicea inca din tempulu militiei asia numite „scóle nationale“, éra acuma „comunale“, altele n'avemu, de órece, cu provincialisarea granitiei militare, scótele normale, de altumintre bune, nu s'au mai inlocuitu prin altele.

Granitarii nostri sunt in posessiunea unui fondu cu aproape $\frac{1}{4}$ de milionu de florini, asia numit „fondu granitiarescu“ cu destinație, că interesele acestui fondu se se intrebuintiedie spre scopuri culturale si humanitarie. Acestu fondu inse nu ar meritá numele de „fondu pentru cultura si humanitate“, ci de „fondu de cérta“; că-ci voindu ai nostri alu intrebuintá pentru scótele si alte scopuri cerute de interesele culturei nóstre,

jurisdictiunea comitatului voiesce se'lu dea in favórea scóelor comunale, adeca magiare, cu delaturarea oriaror interesale poporului nostru. Unu exemplu din altele nenumerante. Scól'a din Bozoviciu, confessională superioară, inițiata de vreo cátiva ani si sustinuta pana in anul trecutu, din fondulu granitiarescu, au trebuitu se incete, pentru-că comunele au fostu oprite sub cea mai mare pedépsa a sustiné scóele acele.

Fiindu poporulu indigenu declaratu de necapabilu pentru viéta constitutionala, apoi comitatulu nostru Severinu e inundat de straini din tóte ánghiurile tieri; nu e nici organisatu dupa legi, ci se afla in stare de unu provisoriu nespusu de fatalu, gubernanduse prin ampioiatu de numiti si prin o representantia de circa 40 de insi, remasi inca din anii militiei, cari nu sunt in stare se desvólte nici-o influența in afacerile publice ale comitatului.

Din lips'a mijlocelor de cultura, poporulu nostru merge cu pasi repedi spre selbatacre, ceea ce se cunoște si din inpregiurarea, că dea unu timpu incóce nu prea alege intre ce este alu Meu si alu Teu. Fururi, spargeri de incuietori, omoruri si jafuri sunt la ordinea dilei, in cátu crime de acestea nici nu se mai considera că o raritate.

Ce se atinge de lectura diuarielor romane, sunteti forte bine informatu, că lectorilor nostri de pre aicea cátu de puçinu manjiti cu spoiala straina, le place mai bine se cetésca diuarie straine, se cercetedie si sustinua societati de lectura straine, decatul de ale loru. In unele orasiele s'a datu aici concesiune pentru inimiștiare cabinetelor romaneschi de lectura; dara in unele locuri nu s'au alesu nimicu din ele. Causele au fostu doue: una că mai multi romani sunt membrii ai casinelor germane, si alta, că ceilalti nu voiescu se audia de lectura romanescă etc.

— Din alta scrisoare de dato 14/26 Ianuarie scótemu acestea: „Eca efectele nefericitei educatiuni in scóle si in limbi straine, in comitatulu Severinului, că si ori-unde, nu numai la romani, ci si la alte popóra. Eca si efectele educatiunei serbesci la preoti si la docenti in cursu de aprope 200 de ani sub hierarchia serbescă. Daca si nu uitara cu totulu limb'a loru nationala, in realitate inse ei au fostu inventati că se o desprestiușca, persecutati daca au mai cutediatu a tiné la dens'a, si in fine dupa ce ajutati din respoerti de multimea ceealalta a intelligentie romanesci din alte provincii, au scapatu abia de sub despotismulu brutal si nespusu umilitoriu alu hierarchiei serbesci, au remas cu unu jargonu de limba serbo-germano-romanescă, in cátu acuma ei nici nu mai visédia de o limba romanescă asediata pe regulele sale, melodișa si dulce, le mai placu cuvintele in care se afla cate 4 si 5 consonante inbuldite preste căte o singura vocala, sau si fóra nici-o vocala, că de ex. strz, prst, scrz, krk, wssrd si altele cu mii'a, din limbile slavóne. Departe se fia de noi a inculpá pe poporatiunea romanescă din aceleia regiuni frumóse si classice ale Banatului. Nimeni nu pórta vin'a educatiunei ce i se dà in pruncia si in primele tineretie, că-ci in aceleia epoce ale vietiei nu noi ne dàmu educatiunea, ci ni se dà de cătra altii; éra acei altii intre inpregiurari in care au petrecutu si banatienii, numai amici ai elementului romanescu nu au fostu nici-odata. Deci noi numai cátu constatam starea lucrului cu profunda dorere sufletescă, pentru-că se se cunoșca, intre ce inpregiurari au cadiutu romanii acelor regiuni din vechiulu despotismu sub despotismulu dlui Bogdan si dela 1876 incóce sub nerusinat'a tirania a unui banditu că Ioanu Pauss. Totu de aci se pote combiná si la immens'a problema, a carei deslegare cade asupra celor doui episcopi romanesci din Banatu.“

Necrologu.

— Baronulu Franciscu Reichenstein fostu vice-cancelariu intre anii 1863—1865, adeca tocma in epocha cea mai memorabile din istoria Transilvaniei in secolulu alu 19-lea, dupa unu morbu infriosciat de cátiva ani, si dupa ce isi perduse partea cea mai mare din frumos'a avere parintescă, totu numai in intreprinderi mari industriale, a repausatu la Vien'a in lun'a trecuta Ianuarie si s'a inmormentat la Mödling, unde fu petrecutu de mai multi amici ai sei si de alte persoane, carorul densulu le facuse ajutorie diverse pre cátu a fostu in viéta.

Daca noi nu memoraramu indata dupa prim'a scire acestu casu de mórtă, caus'a fu, că amu asteptat u se i vedem undeva publicata vreo schită biografica, daca nu din partea septuagenariului seu unchiu, de cătra vreunu amicu intimu de ai sei; acum inse audim că se aduna materialu pentru o biografia intréga, critica, prin care se va reversá o lumina mare preste evenimentele celor patru ani in veci memorabili mai virtosu din punctu de vedere romanescu, că-ci daca anii 1848—9 se numescu cu totu dreptulu epochali pentru regenerarea, renascerea nóstra, apoi anii 1861—65 ne dău epocha reorganisarei politice si nationale. La acea reorganisare a luat parte esentiala bar. Franciscu Reichenstein; tóte actele publice, cătrebeau supuse monarchului spre confirmare sau sanctionare, ori că esia immediat din pén'a lui, sau că trebuea se tréca neaparatu pe sub ochii lui cu atatu mai virtosu, că-ci primulu cancelariu comitele Franciscu Nadasdy inca de pe atunci incepuse a'si perde vederile. Omu de o activitate

extraordinaria, precum rari functionari se asta mai alesu in regiunile superioare, portá totuodata si o corespondentia aprópe cotidiana cu o multime de barbati fruntasi, intre cari din partea romanilor era la locul antezi cei doui mitropoliti, L. Bas. Popu, Georgie Popa dela Aradu si vreo doui colegi de ai sei consiliari la gubernu si la cancelari'a transilvana.

Cu Georgie Popa Reichenstein servise in Ungari'a, castigase o mare sympathia cătra elu si nu avea cuvinte de ajunsu că se'i laude caracterulu curat romanescu. Cu L. B. Popu fusesera cameradi la facultatea de drepturi in Clusiu, mai tardiui colegi in cele mai inalte functiuni a le tieri si amici intimi.

S'au aflatu in anii din urma ómeni orbiti de passiuni egoistice si altii perfidi, cari voiai se'si ascundia tradarile loru din cei patru ani pe la spatele altora, dandu intielesu falsu tocma si la acte publice, clare si respicate, incriminandu pe altii de fapte comise tocma de cătra densii. Candu voru esi la lumina acte si corespondentiele originali portate cu br. Fr. Reichenstein, acelea voru surprinde pe forte multi ómeni. Pana atunci va fi forte bine, că acei romani cari au corespondentie originali de ale lui Reichenstein, relative la ómeni pusi in posturi publice si la afaceri publice, nu private, precum de sine se intielege, se le conserve in tota grij'a, că va fi trebuinta mare de ele.

Familia Reichenstein este de origine din Tirolu, venita numai in secolulu trecut la Transilvania. Mosiulu lui Franciscu a fostu functionariu montanistu, tata-seu secretariu la tesaurariatu in Sibiu.

Serbia.

Negotiatiunile diplomatice intre plenipotentia-tulu extraordinaru serbescu d. Marici si intre gubernulu austriacu, asupra punctelor de junctiune ale linielor ferate serbesci cu cele austro-unguresci, n'au avut pana acum nici unu rezultat realu, si diariile oficiose din Vien'a si B.-Pest'a isi facu multa sila de a isi masca iritatiunea si nemultiu-mirea loru, fatia cu incápătinarea tramisului serbescu.

Miculu statu serbescu, pe care press'a austro-ungara l'au botezat in batjocura cu numirea de „Piemontulu slavilor de sud“ nu capitulézia si nici nu se lasa a fi intimidata de cătra diplomati'a marelui si statu austro-ungaru, ci se opune, resiste si nu i pasa de amenintiarile poternicului seu vecinu, pentru că la spatele micului Piemont oriental se afla intréga lume a slavilor, cu Russi'a in frunte. Diplomatii serbesci sciu prea bine, că in casu de a provocá ei unu conflictu, acesta in scurtu tempu se va schimbá intr'unu conflictu austro-russescu, acarui urmare va fi o conflagratie generala.

Acésta o presimte si o prevede si noulu ministru de esterne bar. Haymerle, din care causa politic'a si atitudinea sa fatia cu Serbi'a va trebui se fia, mai multu concilianta decatul provocatore si arroganta.

Intrebandu, că cum se face, de miculu statu serbescu au ajunsu a jucá unu rolu atatu de insegnat in politic'a orientala, apoi, abstragéndu dela pozitia sa geografica si dela valoros'a si poternic'a protectiune de care se bucura din partea Russiei, vomu fi necessitati a recunoscere, că actualii conducitori ai destinelor natiunei serbesci, sunt convinsi de importantia missiunei loru, sunt solidari in politic'a loru de unitate si se afla la inaltmea situatiunei. Urmandu pe calea apucata, mic'a Serbia de astazi, favorisata de inpregiurari, va ajunge, mai curendu pote decatul ne asteptam, a fi punctul de cristalizare in giurulu caruia se voru grupa, mai curendu séu mai tardiui, elementele slavilor de sud si pote chiaru ai intregei peninsule balcanice.

Petempulu candu marele regeneratoru alu Italiei moderne, genialulu comite C. Cavour se afla angajatu in consumatorea si dificila lupta de esistentia si de emancipare a Italiei, primi intruna din dile, visit'a renumitului professoru de chimia Justus Liebig, caruia in decursulu conversatiunei sale i se planse cu tota franchetia, asupra dificultatilor ce intempina politic'a sa, atatu in afara cátu si inaintinu patriei sale renascende. Atunci profesorulu germanu ilu consola prin urmatorea predicere inbracata in vestimentulu sciuntie.

„Domnule comite, nu pierde curajulu. Déca intr'o gramada de materia neinsufletita si amorfa se va afla chiar si numai o singura potere moleculara

OBSERVATORIULU.

organisatōre si plina de viatia, acēsta este suficienta, pentru că ea se reorganisedie érasi totulu si se i redea viati'a. Mie mi se pare, că acēsta tiéra mica de subt pôlele Alpilor este acea potere moleculara, care va invinge fortia mórtei si care va redá miscarea si va inspirá o noua viatia Italiei intregi."

Scim bine din istoria moderna, că profeticele prediceri ale celebrului chemist germanu s'au inpliniti si că astadi Itali'a nu mai este acea faimosă „notiune geografica“ a principelui Metternich, ci că ea este unu statu liberu, unitu, independentu si totuodata unulu din acele puçine state, in care constitutionalismulu este mai multu decât o comedia séca si ingretiositóre, preeum este elu in alte parti.

Viitorulu ne va areta déca Serbi'a va fi de si nu tocmai, dar' celu puçinu in parte, totu asia de fericita că Itali'a.

Nar stricá credemu, că cuvintele citate mai susu ale lui Justus Liebig se fia nu numai audite si notate, dar' si urmate de toti acei pessimisti malcontenti, cari si-au perduto credintia si speranția in viitoriulu unei natiuni renascénde. Amu mai dis'o, o dicem si nu vomu incetá de a o repetá cu ori ce ocasiune, că: numai acele natiuni voru peri, care desperandu voru incetá de a se luptá.

Unu omu singuraticu pusu la loculu seu pote fôrte multu, o partida politica pote si mai multu, dar' mai multu pote vointia concentrata a unei natiuni intregi. In politic'a natiunilor, vointia este espressiunea poterei loru.

Camilu.

Romania.

— Starea poporatiunei rurale. Nu scim in tota Europ'a unu gubernu si o legislatiune, care se se fia ocupatu in cei 32 de ani din urma asia de multu si asia desu cu starea poporatiunei rurale, cátu s'a ocupatu, se mai occupa si astadi ministeriulu, camerele si press'a Romaniei. S'ar putea face colectiune de volume grôse din totu ce s'a scrisu, legiferatu si decretatu in favoreea, spre binele tieranilor, pentru scutirea si apărarea loru de asupriri si impilarile. Cu tôte acestea, reclamatiunile si chiaru incriminarile cele mai amare dûredia pâna in momentele de facia. Nu c'as'ar audi in lumea mare vocea dorerósa a tieranilor asupruti, că ci ei nu sciu se strige că se'i audia Europ'a, ci insusi gubernulu, deputati, si ce este mai semnificativu, o parte considerabile dintre proprietarii mari, senatori si alti barbati de positiune inalta, sunt destulu de generosi si iubitori de adeveru, că se declare pe facia, că poporul tieran este asupritu, fôrte asupritu, si că tôte mesurele luate in apararea lui pâna acumu nu au fostu de ajunsu. Dara din côte citim in diariele cele mai seriose si redactate mai bine, din côte afiamu si din vreo patru corespondente de ale amicilor nostrii, locitorii satelor nu preste totu suferere in aceeasi mesura. Starea locitorilor din Valachi'a mare (intre Oltu si Milcovu) este multu mai de suferitu decât a celor de preste Oltu; din contra, locitorii mai alesu din vreo cinci districte ale Moldovei, sunt mai reu decât erá odata negrii sclavi din Americ'a. Acestu reu infriosciatul vine dela o sistema dintre cele mai infame, necunoscuta nici chiaru in Transilvani'a si nicairi, afara dôra de Galiti'a. Lasam ince că se vorbesc „Romanulu“, din care scótemu pentru angustimea spatiului numai urmatóriile passage:

In adeveru, tieranulu saracindu, poterile lui producetore scadu si miseri'a unita cu exemplulu speculeloru neomenose, a caroru victimă este neincetatu, i' pervertescu chiaru caracterulu astu-felu, in cátu devine vicleanu, séu si lenesiu, din naivu, bunu si laboriosu, ce este prin natur'a lui.

Aceste durerose fenomene se observa mai cu ose-bire peste Milcovu. Acolo sistem'a dupa care se face munc'a campului fiindu cu totulu alta de cátu dincóce de Milcovu, tieranulu, din subordonatul c'era mai inainte bunului-placu alu proprietarului si arendasiului, mai multu séu mai puçinu umanu si generosu, a devenit astadi unu obiectu de traficu vilu pe piatia, unde munc'a lui se vinde dela mana la mana, că unu efectu publicu negociabilu, fiindu robita de aceia cari au sciutu si au avutu ânima se profită de momentulu in care tieranulu erá mai reu sugrumatul de nevoia.

Nu vomu fi negresitul acusati de persecutiune religioasa, consemnatu aci faptulu positivu, că comerciul muncii tieranului este astadi peste Milcovu totu in manele Evreilor. Supt inboldirile nevoielor si côte odata, trebuie s'o marturisim cu dorere, in naucirea viciului desvoltat si intretinutu cu o dibacia infernală de carciunaru, tieranulu isi vindu munc'a, nu pe unu anu, nu pe doui, ci pe cinci-siése ani inainte si pe nimicu; si nu vinde numai dilele pe care le pote munci intr'unu anu, ast-felu că se i' mai remana si pentru cultivarea ogorului seu timpulu necessaru, ci vindu tôte dilele de lucru ale anului. Elu ajunge ast-felu in stare de sclavu vendut de buna voi'a sa, si odata aceasta neomenosa vendiare facuta, legea tocmeleloru agricole este aci si administratiunea datore se execute invoiel'a suptsemnata de nenocicul muncitoru.

Ce se mai dicem despre pretiulu, cu care atatea decimi de mii de ómeni sunt venduti pe ani indelungi? Elu este o batjocura, este unu ultragiu adusu simtimilor de umanitate. Si óre marii agricultori, marii

producetori ai tierei, se folosescu de aceste pretiuri derisorie? Cele mai adesea nu, si acolo unde muncitorii tratasa de a dreptulu cu marii cultivatori, nenocicirea si miseri'a sunt multu mai puçinu mari; ba pe unele locuri tieranii sunt chiaru fericiti, subt ocrotirea unui mare proprietar generosu si intelligentu.

In multe casuri inse munc'a nenocicul tieranu trece prin trei patru mani, care tôte castiga asupra acestei deplorabile precupetiri, pana candu ajunge la proprietarul său la arendasiu. Mai antaia carciunaru satului, prin beutura si prin mici avansuri de bani, facute cu violenia la timpu de nevoia, acaparăsa munc'a tieranului pe pretiulu celu mai derisoriu. Apoi carciunaru, spre a'si procură noui midilóce de a'si urmă neomenosulu seu comerciu, vinde cu óre-care folosu munc'a dejá robita unui speculatoru mai avutu, care ambla din satu in satu si aduna de pe la carciunari provisiunea loru de dile de munca; côte odata si acesti colectanti vendu, totu cu folosu, produsulu comercialului loru la alti speculantii si mai mari, stabiliti prin orasie.

Apoi, candu proprietarulu său arendasiulu are trebuita de munca, nu mai gasesce nimicu disponibilu prin sate, si este nevoitul se plece la orasie, spre a cumperă munc'a tieranului că o marfa de pe piatia.

Russi'a.

Din St. Petersburg se scriu urmatorele:

„Cu ocasiunea ridicarei cuartierului generalu nihilistu din strad'a Saperiloru, s'a facutu unu mare pasu spre paralisarea acestui partidu. — Individulu Deutsch, care in momentulu navalirei gendarmiloru prin ferestrele redactiunei diariului „Semlia Wolia“ s'a inpuscatu, — se dice că a fostu de mai multe luni de dile conducetoriulu supremu, alu intregei miscari nihiliste din Russi'a, unu barbatu de o actiune aprópe fenomenala.

Se dice, că terorismulu exercitatu de către acesta purtida a fostu organisat de către acestu Deutsch, si mentinutu prin mijlocele draconice pe cari le intrebuinta contra partisaniloru sei nehotariti. Cá fostu junker alu unui regimentu de infanterie, elu a gasitu totud'una intrare in mai multe casarme. Chartile aflate la redactiunea numitei foi probesa, că activitatea miscarei din ultimi ani, si mai cu séma ultimulu atentatu contra imperatului, au avutu locu sub conducerea directa a repaosatului Deutsch.

Sinuciderea acestui jude, care d'abia erá in etate de 26—27 ani, precum si arrestarea compliciloru sei celor mai apropiati, dau dreptu gubernului de a sperá, că va potea pune o stavila óre-care agitatiunei nihiliste. (?)

Sciri diverse.

— (A. S. Principele Aleșandru I alu Bulgariei) care se afa pe drumu spre St. Petersburg a sositu in 26 Ianuariu st. v. in capital'a Romaniei. La gara a fostu intempinatu de M. S. R. Domnulu Carolu si de diferiti demnitari civili si militari. Istrulul óspe au descinsu la palatulu domnescu. Precum se dice, principele Aleșandru va petrece in capital'a Romaniei vreo doue, trei dile, pentru că apoi se isi continue calatorii la St. Petersburg.

— (Casarma zidita de soldati romani.) In diariulu „Stéu'a Dobrogei“ se citește că la 17/29 Decembrie a. tr. s'a vediutu pentru prima óra arborandu-se standardulu romanescu in orasulu Tulcea pe unu edificiu lucratu din temelia de bratiele soldatiloru romani. Soldatii de geniu anume si cei dela trenu au edificatul sub conducerea colonelului Peiu o casarma mare in Tulcea, pentru care altfelu ar fi trebuitu se platésca statulu celu puçinu 40 mii de franci. La instalarea soldatiloru in casarma s'a datu o mésa, la care serveau pe soldati oficerii. La acestu prandiu soldatii mancau pe strachine lucrate de manile loru, si bêu vinu din ulcele lucrate de ei. Erá admirabilu, dice numitulu diariu, se asculte cineva pe soldati, cum isi recomandă fia-care meseri'a ce a invetiatu cu aceasta ocasiune. Nici unulu din ei mai inainte, nu erá olaru, nu erá caramidariu, nu erá dulgheriu, si nici sciá, cum din pétra se poate face varu. Aceste tôte le-a invetiatu in scól'a condusa de colonelulu Peiu.

— (O aventura a dlui Hayes.) Presedintele statelor unite nordamericană d-lu Hayes a fostu arestatu intr'una din dilele trecute de cătra unu sergentu alu politiei. Presedintele siedea in rotunda pe unulu din locurile rezervate pentru dame; unu sergentu alu politiei ilu provocă se se departedie si de órece presedintele nu urma indata acestei provocari, a fostu puru si simplu arestatu. Pre drumu spre localulu politiei, presedintele fu recunoscutu de cătra unu functionaru, care se grabi a informá pe sergentulu despre persoña're arestatului. Firesce că acesta din parte'si isi ceru scusele sale, dar' presedintele i respunse: „Lu-

crulu se afla in ordine — presupunu că d-ta n'ai facutu altceva, decât ai urmatu instructiunilor primite.“

— (Diaristic'a in Russi'a.) In Russi'a se publica 608 diarie, din care 417 in limb'a russesca, 54 in polonesce, 10 in frantusesce, 40 in limb'a germana, 3 in limb'a latina, 11 in limb'a lipovéna, 7 in limb'a estoniană, 2 in limb'a finesa, 4 in evreesce, 7 in armenesce, 3 in limb'a georgiana si 4 in limb'a tatara.

Afara de acesta se numera 46 diarie in marele ducatu Finlanda.

Din cele 417 diarie russe, 155 au unu caracteru oficialu; 27 se occupa de teologia; 12 de dreptu; 11 de finanțe; 9 de istoria si archeologa; 4 de geografia si etnologia; 16 de istoria naturala; 22 de medicina; 21 de agricultura; 4 de sportu; 7 de architectura; 4 de limbistica; 7 de technologia; 17 de pedagogia; 19 sunt pentru copii etc.

Sunt 17 reviste literare si scientifice, 10 diarie ilustrate, din care 7 in russesce; 13 diarie de bele-arte, 11 de bibliografia si 12 de moda. (Romanulu.)

— (Primari'a si poporatiunea a Vienei) prepara pentru anulu 1883 o splenda serbatore, care se intréca pe aceea a nuntiei de argintu, celebrata anulu trecutu in capital'a Austriei, despre care s'au vorbitu multu la tempulu seu. Acesta splenda serbatore va fi pentru alu 3-lea centenaru alu scaparii Vienei, prin victoria ce au reportat Sobieschi asupra turcilor ce impresurasera capital'a Austriei.

— (Se cauta unu primariu.) In comun'a Borec in Boem'a nu voiesce se fia niminea primariu. Dejá mai multi cetatieni au platit pedepsa de 100 fl. preveduta prin lege, numai se scape de onórea de a fi primariu. Acuma inse s'au mai adaosu inca si mandri'a la refusu, pentru că acela care ar primi officiul, ar probá prin aceea că nu are cei 100 fl. că se ii platésca că pedepsa.

— (Erasu o licitatiiune de batjocura.) Cu ocasiunea unei licitatiiuni judecatoresci in Solma, advocatulu din Bud'a Ioanu Ignatovici a cumparatu trei gradini plantate cu vitia de viia, (alu caroru pretiu se ficsase cu 300 fl. v. a.) cu 30 cr. v. a. scriemu trei dieci cruceri v. a. asia, că un'a din acele gradini ilu costa 10 cr. v. a. Unu némtiu ar dice: Ungarn ist eine schone Gegend!

— (O ereditate fericitoare.) Precum se scie, negrul pacatu alu ingratitudinei este fôrte latit in lume si s'au aflatu chiaru filosofii, cari au cantat imnuri de lauda asupra acestei virtuti negative. Cu tôte acestea, credemu că unui membru alu genului omenescu nu i se va luá in nume de reu, déca acesta nu cultiva „gratitudinea sufletelor mari“ precum au fostu numita ingratitudinea. De acesta parere se vede a fi fostu si privatierul Carolu W. din Vien'a, care murindu in etate de 42 ani au testatul tota avere sa in suma de 80.000 fl. precum si elegantulu mobiliaru alu locuintie sale, bucataresei sale care isi consacraseră ingrijirile si serviciile sale in decursu de optu ani scumpului ei domnu repaosatu.

— (A mai avea unu pasu si a nu fi facutu nici unulu, in fondu este totuna). Unu jude din Cinci-biserici se vedeu in fine, dupa o lupta grea, aprópe de realizarea celui mai fericit doru alu animei sale. Nu de multu primise consimtimentul parintiloru sei de a luá de socia copil'a amorului seu. Diu'a cununie erá ficsata si tôte pregatirile se facuseră in cea mai buna ordine, candu, cu o di inainte de cununia, fericitul mire avendu a trece, cu carulu incarcat de o bute cu vinu, prin o strîntoare de drumu, resturna asia de nefericit in cátu, ajungendu subt rótele carului fu sdrobitu si inspira la momentul. Serman'a mirésa!

Bibliografia.

— Dizionario biografico degli scrittori contemporanei, diretto da Angelo de Gubernatis. Acesta mare opera se publica la Florentia in Itali'a. Ea coprinde biografi'a celor mai insemnatii scriitori contemporani din Europa, America si Asia'a.

Pe langa biografi sunt reprodate si unu mare numar de portrete precum:

Victor Hugo, Don Pedro, imperatulu Brasilei, marchisulu Alfieri, Janos Arany, Bluntschli, principele Ludovicu Bonaparte, mediculu Broca, Büchner, Cesar Cantu, lordulu Beaconsfield, Dora d'Istria, Alexandru Dumas fiulu, Emil de Girardin, Gladstone, Hamerling etc. etc. éra dintre scriitori romani: Aleșandri, Aurelianu, Baritiu, Grandea, Hasdeu.

Prenumeratiunea pentru Romani'a se face in Bucuresci la librari'a Socec et C-nie. Pretiulu operei intregi este 25 franci.

— Discursu funebru, pronuntiatu la 6 August 1879 cu ocasiunea inmormantarei profesorelorui

Stefanu Micle de d. Petru Suciu, Dr. in dreptu, prof. de dreptulu român, rectoru alu universitatii si consiliariu la curtea apelativa. Iasi 1879.

Bibliografia romana. Buletin mensualu alu libreriei generale din România si alu libreriei române din strainetate. Anul II, Nr. 1 — 1880 — Ianuariu. România, Transilvania si Bucovina 5 lei pe anu. — Strainetate 10 lei. Unu numeru 50 bani. Editoru: A. Degenmann, București.

N. B. — Tote cartile in ori ce limba, aparute in tiéra, si cele in limb'a romana séu atingatore de Români, aparute in strainatate, se publica gratis in aceasta Bibliografia.

DD. Autori, Editori si Tipographi sunt rogati, a ne tramite nu numai titlurile, ci cartile loru in natura, pe cătu s'ar potea, immediatu dupa aparitiune. De o data cu trimiterea cartilor se ni se arate si pretiulua fia-carei. Aceasta indicatiune este forte necessaria pentru completarea anunciuului si contribue multu la inprasciare opului respectivu.

Immediatu dupa insertiune, cartile primite pentru acestu scopu se voru inapoiá franco.

Scrisorile nefrancate nu se primesecu.

LUXULU.

De: Maurice Bloock

(Urmare si fine.)

O alta ordine de idei pe care o desvöltă d. Baudrillart este aceasta: „luxulu si forme de gubernamentu.”

Asupra luxului in monarchii, lectorulu nu trebuie se citésca pe Montesquieu, căci acesta e unul din subiectele pe care ilustrulu scriitoru nu le a tractat justu si logicu. Pote că Montesquieu a fostu influentiata de principiile cari atunci domniau la curtea francesa. D. Baudrillart evita erorile si argumentesa forte bine acestu subiectu. Sunt trei forme de distinsu in monarchia. Mai antaiu e despotismulu. Luxulu despoticu a fostu dejá caracterisatu de Tacitu: Ut erat incredibilum cupitor. Voiá necrediutu si inposibilulu. D. Baudrillart nu vorbesce de elu de cătu pentru a ne face se intielegemu natur'a monstruoasa a acestui luxu. Monarch'i absoluta considera luxulu că unu mediul de gubernamentu. Abusurile nu erau rari, dara se scusau intr'o óre-care cantitate prin prejudiciurile poporale. In fine, monarch'i representativa, fiindu redusa la o lista civila determinata, ea ne ofere luxulu burgesu.

Considerata că classa domnitore, aristocrati'a debuta prin simplicitate si sfersiesce, in epoca decadentiei sale, prin luxu. „In prim'a epoca a patriciatelor, obiceiurile sunt severe, dure chiaru, cum sunt mai totudeauna si creditiele religiose.” Da, fara indoiala, pentru că se incépa prin saracia si se termine prin bogatii gramadite una peste alta. De altumintrelea, influenti'a aristocratiei nu are de cătu unu interesu retrospectivu, de órece nu e probabilu se mai vedemu renascendu regimulu aristocraticu. Cu tote acestea, distinctiunile ce d. Baudrillart stabilesce intre aristocrati'a teritoriale séu feudală si aristocrati'a comercială, apoi intre luxulu aristocraticu si luxulu nobilitariu, e ceva interessantu.

Luxulu si democrati'a ne interesá mai multu. Intr'adeveru, democratia si érasi democratia se striga pretutindeni. D. Baudrillart nu admite prejudiciulu că democrati'a e incompatibila cu luxulu. Istoria vechia ilu contradice. — Studiulu celu mai superficialu alu societatilor moderne e de ajunsu pentru alu desminti. Cu tote acestea, dice d. Baudrillart, citandu opiniunea lui Montesquieu — care crede in acestu prejudiciu, — e ceva adeveratu si in aceasta asertiune. Cum potemu negá că o forma care cere multu de la individu, se esige mai multa „virtute”, dupa faimós'a espressiune a autorului „Spiritul Legilor”. Ea e in pericolu a se perde prin escesele cari distrugu cu violintia egalitatea si moravurile. In aceasta mesura, teori'a lui Montesquieu este neatacabilă; numai atatu inse pecatuesce că a prea restrinsu, si prin medii arbitrarie, partea bogatiilor compatibile cu form'a republicana.

Nu trebuie se uitam, că democrati'a moderna are unu indoit caracteru care o distinge de democrati'a antica, de a admite bogati'a si de a voi libertatea. Prin aceste doue titule, ea admite ori-ce suma de luxu compatibile cu moral'a si cu prescriptiunile economiei politice. Totusi, luxulu pote face si bine si reu: binele escitandu la lucru, care, in dilele nostre, a scapatu de sclavi, s'a liberat de privilegiuri si monopoluri, s'a sustinutu prin miraculose descoperiri; elu s'a scapatu inca de ceea ce favorisédia luxulu imoralu, de a lu face se descinda si in masse, unde face celu mai mare bine bunului traiu, decentiei, demnitatiei personale.

Éta binele, dara e si reulu, séu, mai bine disu, pericolulu. Egalitatea restringe multu de totu luxulu celu mare, e adeveratu; dara poté-va vre-o

societate se ne ofere acesta situatiune strania, in care toti se dorésca cu passiune luxulu medioecru? In faptu egalitatea contribue ea insasi a aprinde in tóte ánamele acesta passiune. In fondu si in practica, egalitatea insemnása mai adese ori dorint'a de a ne ridicá cătu mai susu. Cine se multiamescu cu egalitatea in saracia, cu obscuritatea, si nu prefeira mai bine a fi egalulu . . . superiorului seu? Nobil'a ambitiune pote, dara pote de asemenea rusinósa pofta, alimentata de ura, lene si nepotintia. Ori-ce s'ar dice si ori-ce s'ar face, esiste o inegalitate, pe care democratia nu pote si nu va poté se-o distruga, inegalitatea averilor. Atatú timpu cătu esistara legi injuste cari permitteau că unii se se inbogatiésca in prejudiciul altora, avému dreptulu a ne plange. Acelu fastu escessivu si pe nedreptu castigatu parea consecint'a unei nedreptati; legile injuste inse au disparutu. Trebui-va óre se se sterga si limitele averilor. Beti'a poterii absolute era vermele rodietoru alu despotismului; beti'a egalitatii reu intielésa amenintá a deveni vermele rodietoru alu democratioru. D. Tocqueville a observatu acesta in marea sea opera asupra Americii, si D. Baudrillart este injustu aretandu — fara a pronuntiá vorba — că socialismulu este produsulu passiunei pentru egalitate.

Pentru a fini, potemu dice: a fostu luxu in Egyptu, la Ninive, la Babilon, in Persia, in India, in China, la Tiru, la Cartaginea, la Evreii; pretutindeni unde luxulu a ascultatu prescriptiunile economiei politice, séu mai bine ale moralei, in timpurile candu abia se zariau adeverurile, sistematizate adi de economi'a politica, totudeauna s'a simtitu fericirea materiale a societatilor; pretutindeni inse pe unde a dominat luxulu immoralu, degradatoru, ruinatoru, statele cele mai poternice, societatile cele mai bine organise, nu au intardiatu a decadé si apoi a peri cu deseverisire dupa suprafati'a globului, alu carui aeru e vivificatoru numai pentru cei ce asculta de principiile scientiei.

(„Binele Publicu.”)

Conversatiune in limb'a magiara.

(Continuare din Nr. 8.)

Candu au venit uagiarii in Panonia, ei au aflatu acolo pe romani, pe slavi si mai in susu preste Dunare pe germani. Chiaru in capital'a Bud'a si in tóta regiunea ei germanii petrecu aprope 900 de ani cu uagiarii la unu locu; nici-odata inse germanii n'au fostu in stare se invetie limb'a magiara mai bine decatú o sciu ei astadi, adeca tocma precum o vorbesce dn. Tobias Kraxelhuber si concetatiunii sei din Pressburg si de pe ariau in diariulu „Borsszem Jankó”. de ex:

„Czu tumu!

Ety geszenzsekezs sornalizd, ety gomisz Gosudhund meri mokád tuelirozni ety mágnad, ety herr fon, ety baran... ami hochkepurn, melldozásákos! Poazaszdo!*)

A herr baran já dette. Leturrandja édet mind ety nul ézs mozsd a tebi gomisz Gosudgattyo, asz a repellise czigoszen meri temonsdriozni, dzsinállya gravall! Czu tumu!

Hiszen én izs fatyog ety honeder demágrád; 1848-pa, mikua fold a naty refilládzión, én giáldozdam legeleszer, hoty muzsájn atyonferni pidezs sito mint! Hanem ety baran, ety gráf, a ginek a pádzsi exlencz harr és bispek! — üllen attanér kontolgoszás csag ety ganász publigum léhed.

Hoty aszadat a xndl nem kondollja a hohi hadósák, meri pefernai aplágog a gázinodull, amipe járja anynyi hochkepurn exlencz firschten und grávn und baran ézs mikua a hochleliche bulliczaj — mit resbegd czu far-melldn — szikoru megbarandzsol (dasz i nid lach!) hoty menjenez hasza autni zében; ety se is nem endegemeskedi, — ágorom montani emledenges — nix-nucz! elgemelde — krucifix p. p. deremdede puapár nyelife negi no ámál hinein!... enketelmesketig.

De mék széb fok tyini! montja negem a herr von Gámász-ugnöv, ami ety k. k. benzionirder overlájdí-nand ézs ety indim szerváspruder én hoszám. „Bruder Dobi” montya negem, „Dobiász, asz enim sep, amid gabdam a lápampa Genigrécnál mikua hádrafelle gonzendráldunk minget — asz enim zsep fiszed, aszadat jelendi zéb ide fog tyini, mekládot Dobi bruder, mozsd leszi ety zéb eboche neging, hisdorisch merquirdische eboche — lesz eleszer belagerunx zustand ozdán xamdonarchi, herr von Schmerling, k. k. Piamde, k. k. Drafig, k. k. Finanz, minden lez, k. k. régi diceseg tyun visza, a gétfeji sos csabgotja a szárnya! Queraus alte pudlhaubn!... atyál negem etz buszi!... gét buszi!...“

Es mekelelding ety is a más is és siadung mint a pornyu. Negunk is enegölle a Ferezsmardzy: Mék tyini fok ety jop kua, ahun imásák repedez!... ja ja!... kummen muasz, oder krucifadelsteyrischeskropfregiment ...

*) Unguresce cum se scrie in limb'a cultivata aru fi:

Nagy ostobaság! Egy közönséges hirlapiro, egy alávalo Kossuthkutya merészelt egy nagy ural, egy méltoságos báro ural vivni! Borzaszto! etc. Restulu se binevoiesca a si'l traduce lectorii căti sciu ambele limbi, german'a si magiar'a.

Red. Obs.

Intocma asia o patu magiarii si cu popórale slave. Cá specimine dámú aci epistol'a dlui Zomborácz cătra amiculu seu:

Zombor 1000, 800, 70, 9 Karáchony.

Szreberni brate Jankó,

Talán csak nem kiestem gráciábul? hogy soká nem irtam. Kipótolok most inep alata, mer ráirek. Anyi sok eszevisza tertinte hody alig birok hun kezdenyi.

Legfélipj jó hogy van bozity.

Bukara Ora praszicza, tyurka, guszka, patka pilyitya i zécz és rá még egy kis makovszki kész. Kezbekezba egy kis pitye.

Szíp napok letintik Bácsmegye lathatarán. Szubaticki deputaczia! meghoditotunk elnekminister minnenfile pártot is hegyibe Madarász Jozsepet. Mig birbornoktul se nem filunk, se semifile bornoktul, csak filokszeratul ki gyalázatosab mint egyptusi kilencz csapás, is kihez kipest sáska, poloska is svábbogár csupa gyenyerisig. Bele kelene tenyi litániaba mikor kántor éneki: „oszlobdgá nász gospodnie.”

Decembér 18-ikba vota vármegeyn optyinárgyilis, is elhotározta vármegeyehet kipitenyi; csag Vincze Latinovity íz Borsód nem elhatározza. Csag aba ata egyezisit, hogy uj vármegeyehet frontyát dunyhákal felkesztenek. Hanem in ugy hiszek hogy ez mig se nem jó ilene.

Zentán meg muta legalé felosztoták, felakarnak oszlatnyi rendezet tanácsot is.

Sztó hilyada appellata! ez még se nem járja. Várost ledegredálny falunak, ipen ojan mindha lesz gynyeralisból puczmajsztor, vagy plébobil harangozó, vagy kultuszministerból nidanitó.

Nem tudom hogy leszink városi restelaczioval maj megirok maganok eril minden ha megtertentinte.

Erlék leginkáb hidegnek snajczók! merd lehet slicozáni. Plebonak is van neki slica de jígre ritkán kijárja, inkáa job szereti más foglalkozás mit lehet elvigezni bent mele szobába. Segrestyis eszegyítete ugy is temírek apropízt neki — holberczvelvire. Nem tudom megajándíkozot e már klerust fotografiaval ornatusba? Mig „Kis bért” se nem láttam tebfilekiben leportríza, mint plebót, pedig az kapja nálátu teb „párbi.”

Zenyim másik jóbarát meg ugy henczeg mintha vona i pater Lonkay, pedig csak jeb-Lonkay. Napokba megkelkezett muzsája is magzattal utor utfilén dicsekete, erilte neki mint a bolond anak, ami meg van másik emberuek is. Kípzelje csak kicsufolja Pántát, mert bort szeretem. Ház mig van ojan bolond ki nem szereti?

Most pedig levilt befejezek is kivának boldog inplist. Majd ujivre gratulálok. Csokolok zifisszony kezit és maradok maganak jo barát

Zomborácz Panta.
bunyevácz tudós e. c. t.

Cursuri de București in Lei noi (franci).

26 Ianuariu st. v. 1880.

Obligationi rurali din 1864 cu 10%	1. 102.7/8 b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	107. — "
Obligatione dominiale cu 8%	98. — "
Creditu fonciariu rural cu 7%	93.3/4 "
Creditu fonciariu urban cu 7%	85.1/2 "
Inprumutulu municipal alu capitalei din 1875 cu 8%	95.1/2 "
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	48.90 "
Obligationi din 1868 cu 6%	96.10 "
Prioritati cu 8%	106.25 "
Actiunile bancii România din 1869	332. — "
Daci'a, comp. de ascur. din 1871 act. (fr. 500) 8%	210. — "
România, compania de ascur., din 1875 cu 8% act.	
(200 l.) plătitu 100	76. — "
Rent'a romana din 1875	69.1/4 "
Diverse:	
Argintu contra auru	4 1/2 %
Bil-te hipotecare	4 %
Florini val. austriaca	216. — "
Rubl'a de chartie	264. — "

Cura pentru érna.

Wilhelm's

THE'A CURATITÓRE DE SANDE

antiartritica si antireumatica

a lui

(1) 3 - 25

Franciscu Wilhelm,

far acastista in Neunkirchen (Austria de josu), a fostu folositu in forte multe casuri cu resultatele cele mai bune, ceea ce se probédia prin mii de scriitori de recunoscinta, in contra sioldaciei, a reumatismului, a ranelor deschise, in contra retelelor inechelit, aí permanente, a ranelor care puroiéza neincetatu, ale bubelor pe piele, remase din morburi sesuale, bubelor de pe corpul si din fatia, petelor, bubelor siphilitice, inflaturelor de ficatu si spina, durerilor humoroidale, galbinare, suferintelor intensive a nervilor, a muschilor si a durerilor la incheiaturi, greutatilor de stomacu si de venturi, incuerilor, ale adului, polutuiilor, impotenciei la barbati si pôtele alba la femei, morburilor serofulose, inflaturi ale ghindulelor si in contra altor suferint. Atestatele la cerere se tramitu gratis.

Pachete inpartite in 8 dose se afla cu pretul de 1 fl., pentru timbru si pachetare se socotesc 10 cr.

Pentru de a se apară de falsificate, se se caute cunoscutile mærce brevetate si legalitate in mai multe state.

Se afia de vendiare in Sibiu la d-nii Fried. Thallmayer si I. B. Misselbacher.

Cura pentru primavara.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariul lui W. Krafft.